

การศึกษาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อให้ทราบถึง สภาพปัญหาของการขาดแคลนพื้นที่เพื่อการนันทนาการในเขตเมืองชั้นใน ซึ่งมีความแออัดของทั้งอาคารและประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณเขตสัมพันธวงศ์ซึ่งเป็นเขตที่มีความหนาแน่นสูงมาก และมีปัญหาการขาดแคลนพื้นที่เปิดโล่งรุนแรงมากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคือ 1. ความจำเป็นและความต้องการพื้นที่เปิดโล่งสำหรับนันทนาการ เพื่อหาทางเลือกในการใช้พื้นที่เปิดโล่ง 2. ลักษณะทางกายภาพและสภาพปัญหาของพื้นที่โล่ง ในเขตพื้นที่ศึกษา 3. ทบทวนนโยบายของภาครัฐ กฎหมาย และมาตรการจูงใจในการเพิ่มพื้นที่โล่งสาธารณะ

วิธีดำเนินการศึกษาใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยทำการสำรวจข้อมูลภาคสนาม และทำการออกแบบสอบถาม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่างๆ หลังจากนั้นก็ทำการจัดเก็บและจัดการข้อมูลที่รวบรวมได้ รวมกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของประชากรโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of Social Science) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาได้ศึกษาถึงลักษณะสังคม และครัวเรือนเพื่อนำไปทำการวิเคราะห์หาความต้องการพื้นที่เปิดโล่งเพื่อการนันทนาการ รวมถึงศึกษาถึงทัศนคติที่มีต่อพื้นที่เปิดโล่งในด้านต่างๆ และใช้โปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) ในการหาพื้นที่ที่มีศักยภาพ ข้อมูลที่ได้นำมาหาความเป็นไปได้ในการเพิ่มพื้นที่โล่งสาธารณะ หาแนวทางและทางเลือกในการใช้พื้นที่โล่งเพื่อนันทนาการ

จากการศึกษาพบว่า ชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์มีความต้องการพื้นที่เปิดโล่ง โดยมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถาม จะไปใช้พื้นที่เปิดโล่งหากมีการเตรียมพื้นที่เปิดโล่งไว้เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตามการศึกษาพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการพบว่า ชุมชนในเขตสัมพันธวงศ์มีการใช้เวลาว่างเพื่อการนันทนาการเหมือนชุมชนเมืองทั่วไป ซึ่งพื้นที่ที่ไปใช้ได้แก่ สวนลุมพินี สวนรมณีนาถ และสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ โดยที่สวนสาธารณะดังกล่าวอยู่ในเขต

T 147142

ข้างเคียง และอยู่ในรัศมีการเดินทางตามมาตรฐานของเมือง โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ที่ใช้พื้นที่เปิดโล่งคือ ออกกำลังกาย และเดินเล่นเป็นสัดส่วนมากที่สุด

สำหรับผลการศึกษาด้านลักษณะทางกายภาพ และปัญหาพื้นที่เปิดโล่งในปัจจุบันพบว่า ลักษณะพื้นที่เปิดโล่งในเขตจะเป็นสวนขนาดเล็กมาก ทำให้การศึกษาด้านการใช้พื้นที่เปิดโล่งในเขตนี้ต้องศึกษาในด้านการใช้สอยพื้นที่ เพื่อกิจกรรมนันทนาการในหลายลักษณะเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนการปรับปรุงและจัดหาพื้นที่เปิดโล่งในเขต ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นวาระระยะทาง 500 ม. เป็นระยะที่เหมาะสมที่สุดในการไปใช้พื้นที่เปิดโล่ง และครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับการพัฒนาที่โล่งที่มีอยู่แล้วในบริเวณสถานที่ราชการ และสถานที่สาธารณะอื่น เพื่อเป็นพื้นที่ในการนันทนาการ

ด้านนโยบายภาครัฐ กฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่จะทำให้เกิดพื้นที่โล่งนั้น มีทั้งนโยบายระดับชาติ และระดับท้องถิ่นซึ่งทั้งหมดจะเป็นนโยบายเชิงบวกในการส่งเสริมให้เกิดพื้นที่โล่งเพิ่มขึ้น ซึ่งแนวทางที่เป็นไปได้ในการเพิ่มพื้นที่เปิดโล่งสาธารณะ คือการประยุกต์ใช้แนวคิดด้านโครงข่ายพื้นที่สีเขียวมาใช้กับพื้นที่โล่งที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนัก แต่มีกระจายอยู่ทั้เขต ทำให้สามารถเพิ่มศักยภาพในการให้บริการมากขึ้นโดยการได้มาซึ่งพื้นที่โล่งดังกล่าวมีข้อพิจารณาอยู่ 3 แนวทางคือ การพัฒนาพื้นที่โล่งเดิมที่มีอยู่แล้ว ค้นหาพื้นที่โล่งที่ใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่ และการซ้อนทับข้อมูล (Sieve Mapping) เพื่อหาพื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพ

และจากการศึกษาโดยใช้ข้อพิจารณาต่างๆ พบว่าหากดำเนินการได้เขตสัมพันธวงศ์จะมีสัดส่วนของพื้นที่โล่งต่อประชากร อยู่ที่ 3.45 ตารางเมตรต่อคนของประชาชนภาคกลางคืน ซึ่งสูงกว่ามาตรฐานของทางกรุงเทพมหานครที่กำหนดไว้ที่ 1 ตารางเมตรต่อคน ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมและหาทางป้องกันมิให้ที่โล่งดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดพื้นที่โล่งมากที่สุด เพื่อให้เพียงพอต่อการรองรับกิจกรรมนันทนาการของประชากรในเขต เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กันประชากรซึ่งจะได้นำผลการศึกษาไป เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะต่อไป

ABSTRACT

TE 147142

The purpose of this thesis is to analyze and endemic problems of open spaces and recreational areas in inner city of Bangkok by taking Sampantawong or China Town as a case. Sampantawong is one of the most density populated district that has the problems of overcrowded and each of open spaces due to high land price. There are 3 objectives of this study, which are 1. To find out popular needs necessity of open spaces in order to seek alternative way of inventing possible recreational areas. 2. To study the physical and environmental problems of the areas. 3. To review the government policy toward laws and mechanism in increasing open spaces for recreation.

The method used in collecting the data were questionnaires, survey and physical investigation. Geographic Information System (GIS) is allowed applied to search the potential areas via sieve analysis. The SPSS (Statistical Package of Social Science) program is also used to analyze the statistical data.

From the study, it is found that in spite of lack of open spaces in the district more than half of respondents often use the parks which are located in vicinity districts like Lumpini Park, Rommaneeart Park and Somdejprasrinakarin Park. Popular activities performed are strolling and physical exercise.

From field investigation, it is found that the problem of shortage of recreational spaces in the district is size, which is too small, but there are a number of underutilized areas that can be developed as pocket parks.

From the questionnaire, the practical distance between residence and the pocket parks is 500 meter. It is also found out that with such distance, there is a possibility to establish pocket parks network throughout the district area and the target places are those in government or public institutions like temples and schools.

Towards laws and government policies the support to increase recreational area are from both national and local levels. To follow such supportive policy, it is recommended that, the Green net System should be applied in the study area. There are 3 steps in doing this, which are a) search for the existing vacant areas, b) develop the existing open spaces, and c) analyzing by using sieve mapping to search the potential area.

If the system is implemented, the ratio of open spaces per capita is 3.45 squaremeter, which is higher than the city standard of 1 squaremeter. The creation of new open spaces to fulfill recreational activities of the people in the area will increase the living quality and this system can be used to other overcrowded area as well.